

Parlament de Catalunya, 4 de juliol de 2012

Debat sobre el tercer ajust per a la sostenibilitat i solvència de les finances de la Generalitat de Catalunya

Molt Honorable presidenta del Parlament, il·lustres senyores diputades, il·lustres senyors diputats,

PART 1: Introducció

A continuació passaré a explicar-los les mesures que el Govern està duent a terme en el tercer ajust per a la sostenibilitat i la solvència de la Generalitat de Catalunya. Vull insistir que el judici ha de ser global del primer, del segon i del tercer ajust. A això ja s'hi ha referit el president i, per tant, jo em limitaré estrictament al tercer Pla d'ajust, encara que li falti el seu context natural. És a dir, em centraré en les mesures adoptades per Acord de Govern el passat dia 5 de juny. Aquest Acord de Govern es va enviar al Parlament, en compliment de la Resolució 523/IX, sobre l'impuls de la reactivació econòmica i sobre la incidència de l'actuació del Govern en la qualitat dels serveis públics. També vam fer arribar al Parlament el Pla econòmic i financer de reequilibri de la Generalitat 2012-2014 que s'havia tramès al *Consejo de Política Fiscal y Financera*, Pla que recull també el compromís de la Generalitat de Catalunya amb els principis d'estabilitat pressupostària.

Cal remarcar que l'Acord de Govern s'ha instrumentat de manera que no sigui necessària una reforma formal del pressupost. En efecte, el Govern ja va preveure la contingència d'un nou ajust, com ja ha explicat el president i, per implementar-lo, ha estat suficient establir la no disponibilitat del crèdit d'aquelles partides pressupostàries associades a les mesures.

Vull destacar que aquest tercer ajust s'ha hagut de dur a terme perquè a dia d'avui continua el context d'incertesa i les perspectives segueixen sent desfavorables per a una represa econòmica a curt termini. A causa d'aquesta situació el Govern de l'Estat va fer una revisió de les previsions del quadre macroeconòmic i ens va notificar que les bestretes a compte de l'import per al 2012 que havia de rebre la Generalitat de Catalunya del model de finançament serien inferiors en 1.523 milions d'euros a les que s'havien notificat el juliol i amb les quals es va haver d'elaborar el pressupost de la Generalitat per al 2012. D'altra banda, i això és més greu, el Govern de l'Estat ha optat per incomplir els seus compromisos amb Catalunya, com es pot constatar en l'absència de partida per la DA 3a de l'Estatut en el projecte de Pressupostos generals de l'Estat per a aquest 2012.

Cal afegir que els pressupostos de l'Estat també comporten una reducció important, de 266,3 milions d'euros, de les transferències finalistes per a polítiques específiques dels departaments de la Generalitat.

Per si això era poc, el que s'esperava ingressar com a liquidació positiva de l'exercici 2010 (que en el pressupost consta com a 1.090 milions d'euros) finalment ha quedat reduït a 880 milions d'euros.

Per contra, l'objectiu de dèficit de la Generalitat de Catalunya per al 2012 ha quedat establert finalment en l'1,5% del PIB, és a dir, se'n ha comunicat que era de l'1,5% (En els pressupostos és l'1,3%, encara que, segons la revisió que es preveu del PIB el 2012, la xifra és més pròxima a l'1,4%).

En definitiva, l'ajust necessari sobre el pressupost és de 1.733 milions d'euros.

En el marc de restriccions que els he descrit esdevé necessari adoptar un seguit de mesures d'ajust addicionals per poder complir amb els compromisos de deute i de dèficit exigits i per garantir la sostenibilitat de les finances de la Generalitat.

PART 2: Mesures en sanitat, ensenyament i universitats

En primer lloc, hem de tenir en compte que l'Estat ha aprovat dos Reials Decrets que afecten l'estructura de despesa de la Generalitat de Catalunya, en l'àmbit educatiu i universitari, i en l'àmbit del sistema sanitari. Són decrets que, en la seva part essencial, hem reclamat repetidament. No es poden generar guanys d'eficiència en aquests àmbits que no afectin la quantitat o qualitat del servei si el marc regulatori fixa, directament o indirectament, l'estructura de costos. Hem de dir que els Decrets no ens satisfan del tot. Per una banda, hi ha qüestions competencials significatives i, per l'altra, els marges d'optimització queden encara massa limitats.

En relació amb el Reial decret llei 14/2012, de 20 d'abril, de mesures urgents de racionalització de la despesa pública en l'àmbit educatiu, les mesures es basen a adequar la despesa als recursos disponibles, així com a ampliar la participació solidària de les famílies en el cost del manteniment del servei per tal de garantir el dret a una educació de qualitat i l'accés en condicions d'igualtat. Les mesures específiques de despesa en matèria d'educació aprovades es desglossen en els grans àmbits següents:

- a) augment de les hores lectives dels professors. Ja ha esmentat el president el paper molt significatiu que els treballadors públics estan tenint per fer possible aquests ajustos.
- b) eliminació transitòria de la possibilitat de crear nous complements retributius o retribucions variables,
- c) possibilitat d'augmentar el nombre d'alumnes per aula en un 20%,
- d) eliminació de l'obligatorietat d'oferir, com a mínim, dues modalitats de batxillerat,
- e) ajornament de la implementació de les mesures previstes en el Reial Decret 1147/2011, de 29 de juliol, pel qual s'estableix l'ordenació general de la formació professional del sistema educatiu, i
- f) modificació del criteri de nomenament de substituïts per a les baixes inferiors a 10 dies lectius.

Pel que fa a l'educació universitària, els canvis normatius de l'Estat es basen en la possibilitat d'augmentar la cobertura dels preus públics tant en els ensenyaments de grau com en els de màster, la no subvenció dels preus de la matrícula a estudiants estrangers no residents (exclosos els nacionals d'Estat membres de la Unió Europea i aquells a qui sigui aplicable el règim comunitari), i la fixació d'uns mínims de dedicació docent del professorat de les universitats.

Quant a les mesures específiques de despesa en matèria de sanitat aprovades el mes d'abril passat pel Govern de l'Estat (RDL 16/2012, de 20 d'abril de mesures urgents per garantir la sostenibilitat del Sistema Nacional de Salut) serien:

- a) Establiment d'una cartera de serveis comuna articulada al voltant de tres modalitats: la cartera comuna bàsica formada per aquells serveis assistencials coberts de forma completa per finançament públic; la cartera comuna suplementària, que es dispensarà de forma ambulatoria, i subjecta a aportació de l'usuari i que comprèn la prestació farmacèutica, la prestació ortoprotètica, la prestació amb productes dietètics i el transport sanitari no urgent subjecte a prescripció facultativa, i, la cartera comuna de serveis accessoris que està formada per aquelles activitats que no es consideren essencials i que estan subjectes a aportació i/o reemborsament per part del usuari;
- b) introducció del copagament dels pensionistes en la despesa farmacèutica que en termes generals és del 10%, subjecte a diferents topalls d'import màxim mensual; pel que fa al personal actiu, incrementa el 50% en termes generals; en resten exclosos determinats col·lectius, en funció de la malaltia, dels medicaments i del nivell de renda; aquest percentatge serà del 60% en cas de rendes superiors a cent mil euros;
- c) elaboració d'un catàleg homogeni de categories professionals;
- d) creació d'una plataforma de compres centralitzada;
- e) creació del Fons de Garantia Assistencial, de caràcter extrapressupostari, que compensaria les comunitats autònomes pels serveis de salut realitzats a persones amb la condició d'assegurat en el Sistema Nacional de Salut en els seus desplaçaments temporals;
- f) actualització del nomenclàtor de medicaments;
- g) foment de l'ús dels genèrics;
- h) exclusió de determinades prestacions farmacèutiques de medicaments i productes sanitaris d'acord amb criteris de preu, convivència amb un medicament sense recepta amb la qual comparteix principi actiu i dosi, i altres criteris previstos;
- i) modificació de la normativa per evitar el turisme sanitari i,
- j) implantació de mecanismes de coordinació entre el sector de la sanitat i dels serveis socials.

A l'Acord de Govern de 5 de juny de 2012 s'han establert un conjunt de mesures generadores d'estalvi que es construeixen sobre les mesures preses per l'Estat en aquests àmbits d'actuació:

El Departament d'Ensenyament reforçarà les mesures relatives al marc horari del personal docent dels centres públics d'acord amb les necessitats del centre i les modalitats contractuals del personal, aplicant noves mesures sobre els centres concertats, i establint la creació de nous preus públics i taxes, entre els quals cal destacar el nou preu públic sobre l'ensenyament dels cicles formatius de grau superior.

L'ajust en l'àmbit universitari s'efectuarà amb mesures de reducció de les aportacions a les universitats públiques catalanes d'acord amb les mesures de reducció salarial que corresponen al personal docent investigador (PDI) i al personal d'administració i serveis, i amb un augment d'ingressos derivats de l'increment de preus de les matrícules.

Tant en l'àmbit de l'ensenyament obligatori, postobligatori com en l'àmbit universitari, qualsevol increment de taxes i preus públics anirà acompanyat d'un increment en els fons de beques per tal d'evitar que el factor econòmic suposi una barrera d'accés i limiti la igualtat d'oportunitats dels estudiants catalans.

El Departament de Salut realitzarà una política de concentració de serveis administratius i la reducció de despeses associades, i una política de reducció de subvencions i convenis no assistencials a entitats.

L'inici del procés de reordenació de l'atenció de llarga estada socio sanitària i de salut mental d'acord amb el que preveu el Pla de Salut de Catalunya per tal d'adequar el servei sanitari i social als diferents perfils dels usuaris, també permetrà guanys addicionals. Finalment, s'aplicaran noves mesures en l'àmbit de les inversions, amb la reprogramació d'actuacions, la revisió dels calendaris d'execució i l'ajornament d'alguns projectes.

PART 3: Ajustos addicionals a la resta de departaments

Aquests ajustos no estan constituïts sobre la base de les possibilitats obertes pels reials decrets de l'Estat. A l'Acord de Govern de 5 de juny de 2012 també hem determinat tot un conjunt de mesures addicionals d'estalvi que afecten les polítiques de la resta d'àmbits d'actuació de l'Administració de la Generalitat de Catalunya i, a fi d'implementar-les, hem encarregat a la Intervenció General i a la Direcció General de Pressupostos que estableixin la no disponibilitat del crèdit de les partides pressupostàries associades a aquestes mesures.

Ho hem fet perquè som escèptics sobre la capacitat de les mesures dels dos Reials Decrets per rendir les quantitats previstes pel Govern Central i, tot i l'esforç molt considerable per aplicar-les que acabo de descriure, des del Govern hem considerat que calia realitzar dues actuacions addicionals a fi i efecte d'anar més sobre segur. En primer lloc, vam deixar un fons de contingència important en un pressupost que sabíem que caldria ajustar. En segon lloc, i com els acabo d'esmentar, hem preparat tot un seguit d'ajustos a la resta de departaments, que a continuació els descriuré, per un valor aproximat de 300 milions d'euros.

Tots els departaments han hagut de revisar i ajustar les partides de despeses institucionals i de funcionament corrent, tant del propi departament com de les institucions vinculades del sector públic de la Generalitat. També han hagut de realitzar una minoració de les aportacions a les entitats del sector públic Generalitat de, com a mínim, l'import equivalent al resultant de l'estalvi que generarien les mesures de reducció de les despeses de personal aprovades per la Generalitat de Catalunya, tant les previstes inicialment a la Llei 1/2012, de 22 de febrer de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2012 i a la Llei 5/2012, de 20 de març, de mesures fiscals, financeres i administratives i de creació de l'impost sobre les estades en establiments turístics, com en el seu desenvolupament posterior.

A continuació donaré algunes xifres, departament per departament, i els vull insistir que una valoració global ha d'incloure els tres anys. Cada xifra corresponent a aquest tercer ajust no té entitat en si mateixa.

El Departament de la Presidència realitzarà un ajust total de 25 milions d'euros. Es fa una incidència especial en les despeses institucionals i de funcionament corrent, tant del propi departament com del Consell Català de Recerca i Desenvolupament, la Delegació de la

Generalitat a Madrid, el Gabinet Jurídic i les delegacions territorials. També s'efectua una reducció en l'import destinat a subvencions directes, així com el dirigit a cobrir les despeses associades al projecte d'informació estratègica, i el destinat al projecte de l'Institut Geològic a la muntanya de Montserrat. En l'àmbit dels esports es minorarà l'import destinat a préstecs i bestretes a llarg termini al sector públic i fora del sector públic, així com també es farà una minoració de l'aportació al Consell Català de l'Esport que prové de l'ingrés del Parc Esportiu Internacional de Catalunya (PEIC). Pel que fa a la despesa exterior, es minoraran conceptes com la quantia destinada a la trobada dels casals catalans, així com les cotitzacions com a membres d'institucions diverses, i les aportacions al sector públic i subvencions diverses, amb especial afectació a l'Agència Catalana de Cooperació i Desenvolupament.

En l'àmbit de la comunicació es fa una reducció sobre l'import destinat al Consell de l'Audiovisual de Catalunya, sobre el destinat a subvencions per convocatòries a mitjans i sobre el de diverses subvencions sense concurrència. També es reduirà la despesa en difusió corporativa i en exposicions. Pel que fa a l'atenció ciutadana, s'emprendran mesures d'estalvi en l'atenció a través del telèfon 012.

El Departament de Governació i Relacions Institucionals fa un ajust de 15 milions d'euros. Més enllà de l'ajust de les despeses ordinàries de funcionament, realitzarà una reducció superior a la prevista a les aportacions a empreses, consorcis i organismes i a les subvencions nominatives i de convocatòria oberta, així com en els convenis.

El Departament d'Economia i Coneixement efectuarà un ajust de 69,5 milions d'euros; d'una banda, amb mesures en l'àmbit universitari, ja esmentades anteriorment, i, d'altra banda, amb la renúncia de l'ICF a l'aportació de 25,5 milions d'euros per part d'aquest Departament, consolidant així la seva funció d'entitat financera amb gestió independent i forta participació de recursos privats. L'ICF no patirà per això.

L'ajust del Departament de Política Territorial i Sostenibilitat és de 85 milions d'euros. També, com a la resta de departaments, s'aplicaran mesures de reducció de la despesa associada al funcionament corrent, i es reduiran les aportacions a les entitats del seu sector públic. En particular, es reduiran les aportacions a Infraestructures de la Generalitat de Catalunya, SAU per l'execució d'obres de transport i carreteres, intensificant al mateix temps la negociació referent al diferiment d'obres executades mitjançant el mètode d'abonament total del preu (mètode alemany). S'aplicarà una reducció de les transferències de capital a l'Agència de Residus de Catalunya, a l'Agència de l'Habitatge de Catalunya, i a les aportacions al fons patrimonial de l'Institut Geològic de Catalunya i de l'Agència Catalana de l'Aigua.

El Departament de Cultura ajustarà 15 milions d'euros. Es prendran mesures d'estalvi en serveis administratius de les unitats i centres directius, es reduiran els fons destinats a l'atorgament d'ajuts, i redueix el volum de les inversions en infraestructures pròpies, tant en immobles administratius, com en monuments de la Generalitat de Catalunya, dels quals es mantindran, només, les obres mínimes de manteniment i reposició per a garantir la seguretat dels edificis i de les persones. Se suprimirà la convocatòria de subvencions per a la redacció de projectes arquitectònics per a la construcció de centres bibliotecaris. Es podrà fer més endavant. S'aplicarà, igualment, una minoració de les aportacions a les entitats i equipaments dependents del Departament, a fi de repercutir les mateixes mesures que fa el Departament de forma directa.

El Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural aplicarà un ajust de 25 milions d'euros. Com la resta de departaments, ha establert mesures de reducció de la

despesa associada al funcionament corrent. S'endarreriran i paralitzaran les inversions en infraestructures de camins i regadius dutes a terme per l'empresa Infraestructures de la Generalitat de Catalunya, SAU. També es reduiran els imports destinats a transferències de capital.

En l'àmbit del Benestar Social i la família la disminució serà de 17,7 milions d'euros. L'ajust afecta les transferències a entitats pròpies i privades, persones i famílies, així com una reducció de les inversions directes i les transferències de capital per a realitzar inversions. Aquestes reduccions es faran tot preservant les prestacions econòmiques i de serveis garantides de la cartera de serveis socials i prioritant sempre l'atenció a les persones més vulnerables. També s'hauran d'ajustar les subvencions corrents a entitats de l'àmbit social, i als ens locals.

El Departament d'Empresa i Ocupació concreta l'ajust de 50 milions d'euros en una minoració de l'estructura del Departament i de les seves entitats motivat, i en això vull posar-hi èmfasi, per la caiguda dels ingressos finalistes, amb percentatges que oscil·len entre el 15% i el 25% en funció de la missió i objectius de cada entitat (amb un 17% de mitjana). Tant és així que el Servei Català d'Ocupació és l'entitat amb una major reducció perquè és el principal receptor de fons de l'Estat des de la Conferència Sectorial d'Ocupació i Afers Laborals, i aquests ingressos finalistes han caigut, com saben, molt considerablement. Pel que fa a les polítiques sectorials, l'àmbit d'empresa tindrà l'afectació parcial de les subvencions en matèria de telecomunicacions. L'afectació en l'àmbit de relacions laborals suposarà la minoració parcial de les subvencions als agents socials (sindicats i patronals) i de l'aportació al Tribunal Laboral de Catalunya, motivat també pel canvi en la legislació laboral. Per últim, cal remarcar que el Departament d'Empresa i Ocupació no reduirà en cap cas les dotacions aprovades pel Parlament de Catalunya pel que fa a la Renda Mínima d'Inserció i als Centres Especials de Treball, a fi de, com ha esmentat el president, preservar els ajuts als més desfavorits.

El Govern de la Generalitat de Catalunya estima que amb aquest conjunt de noves mesures, així com amb l'estalvi generat de les actuacions derivades dels dos Reials Decrets aprovats per l'Estat, s'ha de generar un estalvi global per a l'any 2012 al voltant dels 1.500 milions d'euros que, sumat a un esforç d'estalvi de 25 milions d'euros per part dels òrgans superiors comunicat pel Parlament de Catalunya i a una minoració de 200 milions d'euros del Fons de Contingència, hauria de garantir el compliment dels objectius de dèficit de l'exercici.